

Lausunto

11.12.2025

Asia: VN/36135/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuoltolain 7 a §:n, sosiaalihuoltolain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Taustatiedot lausunnonantajalta

Organisaatio tai vastaajataho

Joku muu

Kysymys viranomaisille, mikä on lausuntoa käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä?

-

Lausunnonantajan lausunto

Onko ehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä kannatettava?

Kyllä

Perustelut ja lisähuomiot esityksen kannatettavuutteen liittyen.

Kannatamme ehdotusta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteista säätämisestä ja kannatamme myös lausuntoluonnoksessa sosiaalihuollon osalta esitettyjä periaatteita. Näyttöön perustuvan sosiaalityön ja sosiaalityön vaikuttavuuden tutkijoina, sekä sosiaalityön koulutuksen asiantuntijoina pyydämme kuitenkin kiinnittämään huomioita seuraaviin seikkoihin.

Sosiaalihuollon palvelujen ja menetelmien vaikuttavuudesta ja kustannusvaikuttavuudesta ei ole juurikaan tutkimustietoa, pois lukien asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksista tuotettu tutkimustieto, joka on arvokasta, mutta ei näkemyksemme mukaan voi yksistään toimia palveluvalikoiman perusteena. Koska tutkittu tieto on kokonaisuudessaan vähäistä, on sattumanvaraista, mistä palveluista tutkimustietoa on olemassa. Näemme riskinä, että palveluvalikoima painottuu sosiaalihuollon osalta niihin menetelmiin, joista tutkimustietoa on olemassa, jolloin hyväksi todettuja ja mahdollisesti vaikuttavia palveluita voi karsiutua pois.

Edelliseen huomioon liittyen näemme tärkeänä, että kansallista arviointitoimintaa vahvistetaan merkittävästi sosiaalihuollon osalta ennen palveluvalikoiman periaatteiden voimaan saattamista. Sosiaalihuollossa arviointi- ja vaikuttavuusosaaminen on vielä vähäistä, mistä syystä arviointia ei voida jättää yksittäisten hyvinvointialueiden vastuulle. Mikäli arviointitoimintaa suunnitellaan toteutettavaksi yta-alueittain, näemme siinäkin tapauksessa tärkeänä, että kansallinen ohjaus menetelmien ja vaikuttavuuden arviointiin on erittäin vahvaa. Sosiaalihuollon osalta on olemassa riski, että ilman vahvaa ohjausta kukin hyvinvointi- tai yta-alue tekee arviot oman vaikuttavuus- tai näyttökäsityksensä perusteella, mikä vaarantaa yhdenvertaisuuden toteutumisen ja altistaa monenlaisen harhan riskille.

Poiketen terveystieteistä ja erityisesti lääketieteestä, ei sosiaalihuollossa ole yhteneväisiä näkemyksiä esimerkiksi vaikuttavuuden tai näytön käsitteille. On tärkeää, että näytön, riittävän näytön ja vaikuttavuuden käsitteiden käyttöä määritellään ja ohjataan selkeästi, kun linjataan sosiaalihuollon palveluvalikoimasta. Muutoin näemme riskinä, että riittäväksi näytöksi tai vaikuttavuudeksi voi hyvinvointialueella määrittyä esimerkiksi pelkkä myönteinen asiakaskokemus. Palveluvalikoimauudistuksessa on kuitenkin huomioitava sosiaalihuollon erityispiirteet, eikä käsitteitä ja toimintatapoja voida sellaisenaan siirtää terveydenhuollosta sosiaalihuoltoon.

**Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten taloudellisista vaikutuksista (jakso 4.2)?
Voitte perustella näkemystänne tähän.**

-

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotusten muista vaikutuksista (jakso 4.2)? Voitte perustella näkemystänne tähän.

-

Onko lakiehdotuksilla jotain sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei vielä ole otettu huomioon, ja jos on, niin millaisia vaikutuksia?

-

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Terveystieteiden lausunto 7 a §

-

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sosiaalihuoltolaki 30 a §

-

Kommenttinne pykälästä ja säännöskohtaisista perusteluista: Sote-järjestämislaki 36 §

-

Liittyykö esitysluonnoksen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikoiman periaatteiden soveltamiseen haasteita, ja jos liittyy, niin millaisia ja miten haasteita voisi mielestänne ratkaista?

-

Muita näkemyksiä ja täsmennysehdotuksia?

-

Similä Katariina

Näyttöön perustuvan toiminnan vahvistaminen sosiaalityössä (NÄPSÄ) -
tutkimushanke